

Projekt Příběhy našich sousedů ve statenické knihovně [1]

Autor:

- [BENEŠOVÁ, Magdaléna](#) [2], [BRYCHTOVÁ HORECKÁ, Zuzana](#) [3], [ČERNOHORSKÁ, Barbora](#) [4]

Číslo:

- [2019, ročník 28, číslo 1](#) [5]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [6]

Klíčová slova:

- [Knihovna J. M. Hovorky Statenice](#) [7], [Post Bellum](#) [8], [projekty](#) [9], [vyprávění pamětníků](#) [10]

Region:

- [02 Středočeský region](#) [11]

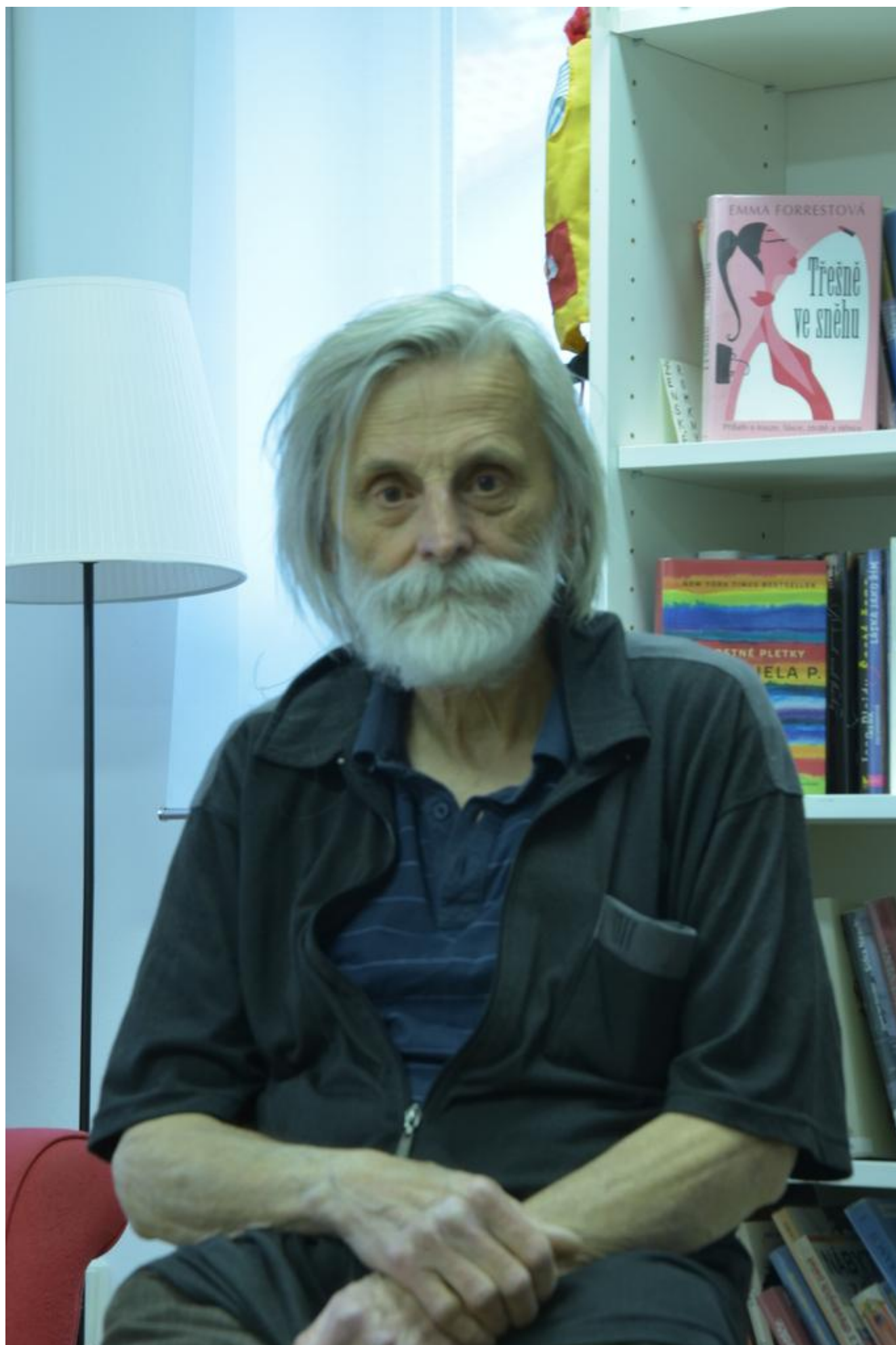
Úvodem

[Příběhy našich sousedů](#) [12] jsou vzdělávacím projektem organizace [Post Bellum](#) [13] pro žáky ve věku od třinácti do šestnácti let, který je realizován ve školách nebo v knihovnách. Děti mají za úkol pod vedením knihovníka nebo učitele a za podpory koordinátora Post Bellum vyprávět pamětníka, natočit jeho celoživotní vzpomínky, digitalizovat fotografie, prozkoumat archivy a nakonec vytvořit rozhlasovou, televizní nebo psanou reportáž. Děti se také mohou zúčastnit video workshopu, na kterém se naučí základy práce s kamerou i to, jak natočený materiál sestříhat, nebo audio workshopu v rozhlasovém studiu. Nakonec vystoupí před publikem a výsledky své práce představí veřejnosti.

Projekt probíhá od září do dubna, jeden tým (tvořený dvěma až pěti dětmi) vždy zpracovává příběh jednoho pamětníka. Vedoucí týmu (již zmíněný knihovník nebo učitel) vede nejvýše dva týmy.

Příběh Petra Šmahy ze Statenic

Říká se, že nic v životě není náhoda. A bez pochyby to platí i o příběhu Petra Šmahy ze středočeských Statenic, který je pozoruhodným způsobem propojen se zdejší [Knihovnou J. M. Hovorky](#) [14] i s osudem slavného malíře 19. století Josefa Mánesa. Přesvědčily se o tom také místní děti, které v rámci knihovnického projektu Příběhy našich sousedů vzpomínky současného malíře pana Šmahy zaznamenaly a zpracovaly do rozhlasové reportáže.

[15]

Pamětník Petr Šmaha

Petra Šmahu již od mládí přitahoval malíř Josef Mánes. Kromě toho, že obdivoval jeho obrazy a plánoval stejnou životní dráhu, přikládal význam i tomu, že se oba narodili ve stejný den – na prvního ledového muže Pankráce 12. května. Také Petr Šmaha se nakonec v dospělosti stal malířem. Další propojení s osudem Josefa Mánesa na něj ale teprve čekalo. Když se na přelomu tisíciletí podruhé oženil, hledali si s manželkou bydlení. Jednou si tak šli prohlédnout i dům v blízkosti Statenic: „Byl jsem tím domem úplně uhranutý, díval jsem se na něj jako na obraz,“ vzpomínal pro dětské dokumentaristy Petr Šmaha a vzápětí se rozpovídal o tom, jak k němu dům promlouval: „A stejně tak na mě promlouvaly i osudy toho domu, a aniž bych je znal, obejmuly mě,“ dodal pro dětský rozhlasový dokument Petr Šmaha. Osud tohoto domu byly opravdu zajímavé: Josef Miroslav Hovorka, jehož jméno nese statenická knihovna, v minulosti v domě bydlel spolu se svou ženou Josefínou, dcerou malíře Josefa Mánesa. Životní cesty malířů 19. i 21. století se tedy znovu protnuly.

[16]

Setkání týmu s pamětníkem u hrobu Josefa M. Hovorky, podle kterého se jmenuje knihovna ve Statenicích

Průběh projektu očima knihovnic

Projekt s mladými dokumentaristy vedly ve Statenicích knihovnice Zuzana Brychtová Horecká a Barbora Černohorská. Zeptali jsme se na jejich dojmy:

Co vás vedlo k zapojení do projektu Příběhy našich sousedů?

Když jsme začaly s kamarádkou a kolegyní Zuzanou v knihovně působit, od začátku jsme chtěly, aby se u nás potkávaly různé generace lidí. Aby babičky a dědové četli malým dětem, aby se statenické děti a jejich rodiče měli kde setkávat. Také jsme měli v plánu dělat pamětnické večery, mělo se to jmenovat „Poznej svůj domov“. Chtěly jsme, aby to u nás žilo. Organizaci Post Bellum jsme obě znaly

a Zuzka tam navíc měla i kamarádku, která nám o možnosti zapojení knihovny řekla. Nadchly jsme se a požádaly obecní úřad o grant, abychom do projektu mohly vstoupit. Měly jsme vytipované i pamětníky a už stačilo sehnat jen dva týmy dětí a pustit se do práce.

To zní docela náročně...

Ano, zapojení do projektu bylo náročné – organizačně i časově. V naší obci není základní škola a děti proto navštěvují různé školy v okolních vesnicích nebo v Praze. Starší děti se tak navzájem moc neznají. Přesto se nám podařilo dát dohromady dva týmy mladých dokumentaristů. Najít společný čas na schůzky k projektu bylo ale pak docela složité. Několikrát se nám například stalo, že jsme byli nuceni přesouvat už domluvené termíny. Měnili jsme datum setkání s pamětníky nebo natáčení v rozhlasě. Na Příbězích našich sousedů jsme tak nakonec pracovali skoro rok. Do projektu jsme se zapojili už loni na jaře a teprve teď vše dokončujeme.

Běželo tedy vše podle plánu?

No upřímně – úplně přesně ne. Závěrečná prezentace bývá logicky vždy na konci projektu, protože se tam představí dokumentaristické práce dětí a příběhy jejich pamětníků. My jsme však z organizačních důvodů harmonogram trochu pozměnili a netypicky jsme uspořádali slavnostní prezentaci už v listopadu, když děti měly své pamětníky teprve natočené a akorát stihly dokončit scénáře. Díky tomu ale děti byly do příběhů vtažené a dokázaly příběhy pamětníků představit opravdu autenticky. Samotné reportáže z natočeného materiálu děti v Českém rozhlasě dokončily až letos v březnu. Asi je třeba poznamenat, že máme otevřeno pouze jeden den v týdnu, takže jsme samozřejmě velkou část realizovali mimo pracovní dobu.

Můžete popsat, jak slavnostní prezentace probíhala?

Náš původní záměr byl pustit rozhlasové reportáže dětí, které tou dobou (listopad 2018) měly být již hotové. Na poslední chvíli ale v Českém rozhlasě někdo onemocněl a my jsme to s dětmi sestříhat nestihly. Slavnostní večer byl už naplánovaný, pamětníci pozvaní, děti nachystané, tak jsme se rozhodly, že ho nebudeme rušit. Děti vymyslely, že scénáře zdramatizují a životní příběhy paní Ilony Čepelové a akademického malíře Petra Šmaha zahrají v malém „divadelním představení“. Paní Čepelová navíc v mládí hrála u nás v obci ochotnické divadlo, tak se to velmi hodilo.

Během několika hodin děti vše vymyslely a nacvičily. Večer přišlo do knihovny asi 30 místních lidí. Na stěny knihovny jsme nainstalovaly výstavu dobových fotografií, které nám poskytla paní Čepelová. Večer se nakonec skvěle vydařil, paní Čepelová i pan Šmaha byli dojatí a děti začaly uvažovat o založení dramatického kroužku. Pro nás všechny to byl krásný a dojemný zážitek.

Byl projekt obohacující i pro Vás osobně? V čem?

Bára: Líbí se mi myšlenka uchování paměti národa, propojování generací a předávání životních zkušeností a příběhů od starších a zkušenějších dnešním mladým lidem. Jsem ráda, že jsme dětem umožnily poznat zajímavé osobnosti Statenic.

Zuzka: Navíc jsme se dozvěděly mnoho nového z historie našeho domova a spřátelily se s prima dětmi a místními osobnostmi kulturního života. Slavnostní večer byl nezapomenutelný, jak prohlásil náš pamětník pan Šmaha: „Byly to takové předčasné Vánoce!“

Doporučili byste projekt i dalším knihovnám? Co je dobré nepodcenit?

Určitě doporučujeme! Už víme, že se to dá zvládnout i v malé vesnické knihovně. Chce to jen dávku trpělivosti a odhodlání. Nejnáročnější pro nás bylo koordinovat týmy dětí, které chodí do různých škol a mají mnoho mimoškolních aktivit. To vše jsme ještě musely skloubit s naší vlastní prací a rodinným životem. Je to výzva, ale stojí to za to!

[17]
Pamětnice Ilona Čepelová – současná fotografie

Novinky v projektu a specifika pro knihovny

Projekt Příběhy našich sousedů má silný regionální rozměr. Přestože každý pamětnický příběh je jedinečný, místo, odkud pochází, jeho tok spoluurčuje. Jiné příběhy o naší minulosti najdeme na Sedlčansku, vysídleném za druhé světové války, jiné na Mostecku, ovlivněném těžbou, jiné v blízkosti západních hranic, jiné v Sudetech a jinak je poskládaná mozaika příběhů na Plzeňsku. Ukazovat životní osudy pamětníků v širším, regionálním kontextu patří k důležitým stránkám projektu. Proto se snažíme spolupracovat s městem (většinou zřizovatelem škol i knihoven), aby v jednom místě mohlo na projektu pracovat týmů více (většinou pět až čtrnáct) a jejich práce pak mohla vyvrcholit společnou slavnostní závěrečnou prezentací. Počet spolupracujících měst se v současnosti blíží stovce; jejich seznam najdete na [webu projektu](#) [18] pod záložkou [Města](#) [19]. Výhodou celého konceptu je i osoba regionálního koordinátora, který zná místní realie, je na dosah, vede projektové workshopy a je k dispozici osobně, kdykoli je třeba. Koordinátor také produkčně zajišťuje zmiňovanou závěrečnou prezentaci.

Od příštího školního roku plánujeme změnu ve financování účasti knihoven v projektu a zároveň sjednocení financování knihoven a škol. Účast týmu z knihoven i škol by měl do budoucna hradit zřizovatel a týmy ze škol i knihoven budou mít stejnou podporu koordinátora a stejné možnosti workshopů (včetně těch mediálních, video i rozhlasových). Bude-li mít knihovna zájem se do projektu zapojit, prosíme o vyplnění [nezávazné přihlášky](#) [20], abychom už nyní mohli vstoupit do jednání se zřizovatelem a vyjednat financování. Za zprostředkování schůzky na radnici budeme rádi, není však podmínkou účasti v projektu.

Autorkou fotografií je Zuzana Brychtová Horecká z Knihovny J. M. Hovorky ve Statenicích.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-1/projekt-pribehy-nasich-sousedu-ve-statenicke>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-1/projekt-pribehy-nasich-sousedu-ve-statenicke>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/benesova-magdalena>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/brychtova-horecka-zuzana>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/cernohorska-barbora>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2019-rocnik-28-cislo-1>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/knihovna-j-m-hovorky-statenice>
- [8] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/post-bellum>
- [9] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/projekty>
- [10] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/vypraveni-pametniku>
- [11] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/regiony/02-stredocesky-region>
- [12] <https://www.pribehynasichsousedu.cz/>
- [13] <https://www.postbellum.cz/>
- [14] <https://www.obyvakesnice.cz/>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/562/benesova3.jpg>
- [16] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/562/benesova2.jpg>
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/562/benesova1.jpg>
- [18] <http://www.pribehynasichsousedu.cz/>
- [19] <https://www.pribehynasichsousedu.cz/mista/>
- [20] <https://forms.gle/cLmxKRr8EmXw1coDA>